

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Consolatio Desperantium, Seu Conciones De Magna Dei
erga Peccatores serio poenitentes, comitate**

Bosquier, Philippe

Coloniae, 1617

III. Invectiva In Christianos Crvdeles & immisericordes, & vnde tales sint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56142](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56142)

thesaurizemus nobis in celo. Cistas nostras auro turgidas fidelibus committamus milionibus (nam facultates quas requiris, in caelestes thesauros manus pauperum deportauerunt, dicebat B. Laurentius) Laccis celum aureis superemus; manus Iudicis aureo vnguento illiniamus; Et tam affluenter demus, vt Synanche & angina Demosthenica prepeditus, nihil habeat quod contra nos eloquatur, crucibus nostris & vaccis allectus, à sententia condemnationis in nos ferenda auocetur.

I I I.

INVECTIVA IN CHRISTIANOS CRV-
deles & immisericordes, & unde tales sint.

Quæ cum ita se habeant, grauibus & asperis verbis exagrandi meritò sunt Christiani auari, tenaces, raptiores & immisericordes, qui aliorum miserijs compati nesciunt, nec illorum egestati numulo aliquo succurrere didicerunt: nam in veritate magistro suo Iesu Christo dedecori sunt, quasi hoc nunquam eis præcepisset. Cum tamen nihil sit, quod consilio, promissis, minis, exemplis, sapiùs nobis inculcet & commendet, quam hanc erga proximum misericordiam. Parum etiam Christianismi honori consulunt, dum illud facere renunt, quod ipsi infideles & barbaræ nationes præstant studiosissimè.

Dicitur quod Celta, natio Gallica, nunquam pauperibus portam intercludebant, & permittebant usque ad ipsam conuiuarum mensam accedere. vt ibi ab vnoquoq; eleemosynam exposcerent, qua obiecta ad portam qua erant ingressi reuertebantur. Nec Ægyptijs fuere portæ, quibus pauperes ab ingressu & à petendis eleemosynis arcerentur. Habent & Turcæ sua hospitalia & Xenodochia, in quibus regiè tractatur pauperes, siue Christiani illi sint, siue Iudæi, & in quibus triduo permanere conceditur.

Athenienses dū aculeatis verbis aliquè vellēt perfringere, dicebēt illi, & hoc loco insignis cōrumelie, quod nun-

Dion Cas-
sius de
Nerua.

nunquã pedẽ intulisset in tẽplum misericordia, in q
& nemo ingrediebatur nisi benignus esset & misericors,
& hoc adhuc Senatus nutu & permisso fiebat, quide-
cernebat num quis dignus esset an indignus. Nerua
Imperator Romanus aliquando liberaliter suis pau-
peribus ciuibus aliquot milliones, quibus sãe neces-
sitati succurrerent, elargitus est. Senatores cõstituit
quires, prædia, possessiones coemerent, & inter pau-
peres dispartirent, Omne suum mobile ex charitate
diuendit.

Cimon Atheniensis diebus singulis cõuiuium pa-
rabat, ad quod pauperes turmatim confluebant, fa-
mulis præcipiebat, si quem scirent pauperem, cum
pecunia secretò iuarent. Sepes suorum prædiorum
confregit ut vnusquisq; eorum esset particeps. Immo
vix inter Iudæos ipso mendicus inuenitur. Vix inter
eos, qui se reformatã esse religionis vendicant, præ-
sertim in sui principio & feruore.

Facessat facessat seculum nostrum ferreum & æne-
um, in quo charitas penitus sine hærede mortua &
extincta, & pietas sine testamẽto è viuis in perpetuum
excessisse videtur. Nunc verissimum est illud Prophe-
tæ: *Non est veritas, non est misericordia, non est in scientia
in terra.* Vix homines sumus, ita omnis humanitas &
mutua beneuolentia à nobis exulauit, ut in quasi in
lupos, & canes videamur transformati. Potius cibus
& potibus obruimur ac ingurgitamur, quam ut iis
pauperes refocillemus.

Et tamen dicimus nonnunquam q̃ mundus se ad
meliorem, ut aiunt, frugem recipiat. Sed in quo? Quia
fortassis nunc sæpius ecclesiæ & sacramenta frequen-
tantur, ac suscipiuntur q̃ annis superioribus. Deo laus.
Extant & modò plures libelli deuoti quam præde-
cessorum nostrorum temporibus. Plura iam recita-
tur rosaria, quam etate superiori, benè optimè. Con-
cionibus pluribus intenti sumus quam maiores no-
stri, ita est.

Sed quod in charitate, in misericordia, in eleemo-
syna, in hospitalitate, in pecunijs gratis, & sine vsura
mutu.

mutuandis progressus faciamus; non video, nego, immò in his maiorū laudes videmus obterere, nec aliter fieri posse videtur nam omnia in conuiuiorum ac vestimentorum luxum effunduntur. Omnia lapidibus pretiosis, argento & auro ornantur & circumuestiuntur: *gemmis auròq; reguntur omnia: Pars minima est ipsa puella sui*, nec quæ habemus sufficiunt status & conditionis nostræ conseruationi. Huc accedit quod quisq; Laicus æquè ac Clericus suos semper pro virili adaugere enitetur reditus & proventus.

Vbi nunc Sanctæ Elizabethæ, quæ se bonis exuat & ad miserandam fortunam redigant vt pauperibus solatio sint? Vbi sancti Martini, qui chlamydes suas in duas fecerunt partes, ac alteram pauperibus tribuant? Vbi Sancti Francisci, qui se vestibus adhuc nouis denudent, quibus nobiles vestiant pauperes & honestos? Vbi sancti Ioaquimi & Sanctæ Annæ, qui tertiam bonorum suorum partem erogent pauperibus: Vbi sancti Nicolai qui tria marsupia plena auro & argento per fenestram pauperis viri tertio iniiciant, vt tres eius viri filie iam prostituta tribus honestis viris dentur in matrimonium.

Quotusquisque est, qui, vt Epiphanius Episcopus Salaminæ mendicis sui Episcopatus proventus distribuat? Vbi illi sunt de quibus Tertullianus: plus elemosynæ damus, & plus expendimus pauperibus dando in plateis, quam vos in vestris consumatis ædibus? Vbi nunc noua eriguntur & fundantur hospitalia? Omnia nostra hospitalia, ac Xenodochia rudeta sunt, & antiquæ maiorum nostrorum ruinæ, testes suæ pietatis, sed nostræ impietatis nunciæ. Arbitramur nos actum quendam heroicum fecisse, si hospitalia ab ijs erecta facta tecta conseruemus. Et quod peius est, non desunt animæ tam crudeles ac inhumanæ, quæ pauperum bona dissipare audeant ac deuorare.

Vt paucis expediam, deuotio nostra consistere videtur in quibus nescio signis exterioribus & actibus speciem deuotionis habentibus, in recitandis multis

rosarijs, multis orationibus dominicis, quod quidem non improbo, sed hoc non potissimum à nobis exigit Dominus, quid igitur? *misericiãdã volo, & nõ sacrificiũ.*

Faciendum illud est, hoc non omittendum, vñ tantum longè acceptabilius est, & magis necessarium, quã sit alterũ. Tot orationes pauperibus benefactis, Religiosis, nobis, quibus nihil est quod pauperibus erogemus relinquite. Laxate marsupia vestra, nũmos extrahite, eisque tribuite. Vos quibus affatim suppugnant opes, minus orate, plus date, non dico nihil orate, omnes quippè debemus orare; sed orate rarius misericordiã opera exercete frequentius. Ne tanti sitis precatore, quanti esse debetis eleemosynã largitores.

Sinite Magdalenas & cœlesti contemplationi addictos deditosque ad pedes Iesu Christi. Ipsius diuina doctrina pascantur, cum eo prolixis & frequentibus orationibus agant & loquantur. Vos autem vitæ actiua homines, Marthæ instar, ministerio & seruitio Iesu Christi incumbite; eius membra pascite, vestite, colligite. Matronæ, virgines Marias, & Moniales permittite in suis cellulis & oratorijs sæpè & diu Dominum Deum orare. Vos interea vestras facultates expẽdite, vt Tabitha illa, in vestibus procurandis pro viduis, orphanis & pauperibus. Emitte vnguenta pretiosa, vngite Iesum Christum in hospitalibus, in monumento, nimirum Iesu Christi pauperes, cum tribus illis sceminis in die festo Paschæ. Vngite eius pedes, hoc est pauperes, qui in terris hic versantur. Iterum repeto, minus orate plus date. Nolo vt tanti sitis deprecatores, si ob id efficiamini datores remissiores.

Pro vobis orabunt eleemosynã vestrã, ait spiritus diuinus: *Conclude eleemosynam in corde pauperis. & hæc pro te exorabit ab omni malo. Super scutum potentis, & super lanceam, aduersus inimicum tuum pugnabit.* Multum orare, & parum eleemosynę dare, est Deum duplici molestia afficere: vna nimium petendo, alia.

altera quod petit ei denegando, tanto quippè petit affectu & præcipit: *Quo mihi multitudinem victimarum (& precum) uestrarum? plenus sum, laboraui sistinens.*

Scitis (ò animè dilectissimè) vnde hæc in nobis tenacitas proueniat ac inclementia, hæc tanta manuum rigiditas, vt eas in pauperes extendere non valeamus? paucis iam dixi, sed ne minus notaueritis, planius dicam & apertius. Ratio huius est quod nimis studiosè & sollicitè corpori, quæ grata sunt, indulgeamus, & vt ei nihil desit, diligentius prouideamus: immò adlaboramus pro virili parte, vt plus excessus habeat & superfluitatis quam, exigat necessitas. Ex hac etenim omnium bonorum exundantia euenit, vt nesciat quis quid fames sit aut sitis, quid nuditas, & defectus.

Et ex consequenti hoc obringit, vt talis esurientibus non compatiatur, afflictis, nudis, defectuosis, peregrinis, & id genus hominibus miseris non condoleat. Ferè siquidem accidit, vt qui inhospitali fuere, infirmorum miseratione, vt dici solet, commoueantur. Testis versus iste celebris, qui omnium in ore versatur, ex quo Dido quodam

dam die afflictos & supplices Troianos detorsit: *Virg. 1. Æneid.*

Non ignara malis, miseris succurrere disco.

Homo indigens, misericors est, ait Salomon: *Qui orbem peragrarunt vt Ulysses, peregrinos miserarunt. Qui in mari fluctibus exagitati fuere & tempestatibus, compariuntur nauem conscendentibus. Prou. 9.*

Præterea ex hac rerum affluentia ac omnium excessuum superfluitatumque immoderato studio, (sive in conuiuijs & symposijs frequentioribus & sumptuosioribus; sive in ædificijs amplis, magnificis, superbis, & id genus similibus,) fit, ferè necessarid, vt quis in auaritiã & rerum cupiditatem proruat. Et quamuis hæc rerum abundantia misericordiam cordis non excludat, tamen superfluitatum curiosa nimis perquisitio pietatem præpedit, ne re-

ipsa quis pauperibus opem ferat, ijs cibum tribuat, eos vestiat, redimat, &c. hæc quidem superfluitates omnia bona deuorant & abligunt.

Excessus nostri voragines sunt pannatorum, argenteorum, fabri ferratorum, laniariorum, *(barbarumque macelli, dicit quidam)* ac omnium bonorum nostrorum quamuis abundantissimorum. Vnde fit, vt tam auari simus, tam tenaces & restricti in pauperum necessitatibus subleuandis. Et è contra in excessibus coaceruandis prodigi, quæ prodigalitas, parit in nobis erga pauperes inclementiam, parit & excessus, vt quidam ait, elatio animi, portentosa auaritia, in vestibus prodigalitas.

Vt mare ne pedem quidem terre, extra suos limites excurrere acquirit, quin tantum tem alibi perdat: Sic homines hi non possunt in suis superfluitatibus esse prodigi, nisi in suis eleemosynis distribuendis sordidi sint & auari: Quod dicit ille epulo nihil sit Lazaro elargitus, fortassis non tam ex immisericordia hoc factum est, quam ex penuria: metuebat quippè ne si effusas faceret eleemosynas, vestimentis suis confarcinandis, & conuiujs sumptuosis celebrandis, sumptus deessent. *Inducebatur purpura & bysso, & epulabatur quotidie splendide.*

Demamus igitur superflua & præscindamus, & statim affatim suppeditabunt quibus pietatis & cordis & operis fiat manifestatio. *Magnum vestigal per simonia.* Quod si voluntariè aliquid de luxu nostro noluerimus detrahere, consultissimum, mea quidem sententia fuerit, vt antiquorum Romanorum leges sumptuariæ & vestitiaræ, ac etiam leges Lycurgi reuiuiscant, iisque ad modum seruandum compellantur homines. Etiam vt lex illa, quæ olim inuolabiliter Romæ obseruabatur iterum præualeat, qua præcipiebatur ne quis publicè conuiuium prius celebraret, quam omnibus suæ vicinæ pauperibus prouidisset.

Adde

Adde quod luxus noster miseriam & cordolium pauperum adaugeat, quippe alios vident opibus ad luxuriam plenissimos, se autem omnibus diuitijs nudatos, omnium rerum egenos. *Aut ecclesiam Dei contemnitis, & confunditis eos, qui non habent?* Hoc est pauperibus insultare, hoc est eos irritare, & exasperare, eorum cupiditatem accendere, dolorem augere. *Quod non vidit oculus, cor non dolet.*

2. Cor. 11.

D. Ber.

Præterea hæc in pauperes asperitas & immisericordia etiam ex eo videtur emergere, quod curiosius peruestigemus qui eleemosynis digni sint, qui indigni: nam obtingit sæpiuscule, vt in iudicando, ac dignos ab indignis secernendo aberremus, atque hac ratione frequentissimè digni repelluntur, indignis bolus datur: Vt igitur instar Christiani, ciuilibus ac humani hominis loquar, in eam pro labor opinione, vt existimem indifferenter & sine delectu omnibus egenis auxiliatrices esse manus porrigendas: nec enim hominum meritum, sed imago Dei in ipsis consideranda est & spectanda, ratione cuius ijs charitativus honor debetur & reuerentia, quippe nobis similes sunt & connaturales:

Homo sum, humani à me nihil alienum puto. dicebat quidam profanus. Vnde quicquid in eodem naturam humanam tangit, me tanquam huius corporis membrum & partem etiam tangat oportet. Præclare D. Hieronymus: *Natura enim respicienda, non persona: qui enim dat indigenti peccatori, non quia peccator est, sed quia homo est, non peccatorem, sed in ius nutrit.* Nec hoc ignorabat Aristoteles, quando succurrebat, & eleemosynas etiam sceleratis hominibus deferebat. Cum verò die quodam redargueretur, quod nefario cuidam homini eleemosynam impartitus esset, respondit: *Non homini dedi, sed humana sorti.* non homini, sed toti massæ humanæ, cuius ille pars est: non homini sed humanitati, aut humanæ speciei.

Hier su- per Eccl. 12

Diog. Laert. l. 3. de vitis. Philos. s. 1.

Hic obseruandum est, quod, quoties pauperi charitatis beneficium impendimus, toties Christo in suo

Matt. 25. membra impendamus, sic ipsemet interpretatur: *Quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, michi fecistis.* Sic totum reipublicæ Romanæ corpus se violari ducebat, si vel minimus illius civis violaretur. Hoc reipsa etiam Christus ostendit, qui nocte sequenti diem illum, quo S. Martinus partem suæ chlamydis, pauperi Ambiano dederat, *dimidiata illa veste indutus apparuit hanc mittens vocem: Martinus Casochemenus hac me veste contexit.*

Atque hinc evertitur infusa illa, & impia Manichæorum hæresis, qui asserebant non nisi cum magno delectu & discretionem eleemosynam esse dandam, sed nec licere dicebant, ut Christiano etiam illam humiliter petenti, tribueretur, eo quod fulcrum esset & favor mali Dei. Sed stupidissimus hic error, responso indignus.

Aug. trac. contra Adam. 6.17. Non tamen hic protus moderatum improbum est amem eorum, quibus facienda est eleemosyna, præsertim quando dantium facultates tam copiosæ non sunt, ut ijs satisfaciant omnibus egenis, tunc si quidem delectus haberi potest, ne relictis dignis, præferantur indigni, benedictionemque, ut Iacob, fraudulenter anticipent. Sanè per sæpè contingit, ut dum hominum pigrorum & ignavorum grex, alias ipsis pantacriastis robustiorum, ac ad quævis facienda, & portanda aptissimorum toleratur: veri pauperes & mendici negligantur, repullamque patiatur: vel quia illi hos præveniunt, vel quia eleemosyna omnibus non potest donari.

Hoc do consilij magistratibus: nimirum in his suam interpoant auctoritatem & antiquas leges iam abolitas reuocent, ac stabiliant tam Iustiniani Imperatoris, (qui sanciebat, ut hi validi mendici opificibus traderentur, quorum officium, est villitati seruire publicæ: nempe pistoriibus, hortulanis & alijs eiusmodi, mechanicis, operarijs, famularentur, ac enutrientur, ut hac ratione desidiam fugerent,

& vitæ

& vitæ actiuæ assueferent.) quàm Caroli Magni, quæ incipiebat: *Mendici per regiones vagari, &c.* Vel certe consilium & discretionem Attici antiqui Episcopi, & celebri Eleemosynarij imitentur, qui dum trecentos nummos aureos Calliopo Nicenæ ecclesiæ Presbytero transmitteret, etiam litteras adiunxit, in quibus hæc inter alia erant inserta: *Velis in eos con-* So. 1.
7 hist. eccl.
c. 25.
ferre, non qui ventris causa quasi mercaturam per totum vita tempus, mendicando exercent, sed qui mendicare erubescunt. Et in hoc ministerio, dicebat idem, ne sectam, vel religionem cuiuspiam scrupulosus perquiras; nec sedula inquisitione indages num in materia fidei in nostram conspiret sententiam, solum in eam curam incumbere, vt famelicis cibi tribuantur. Et hoc misericordiæ officium ijs etiam exhibebat bonus Episcopus, qui sui non erant Episcopatus.

Sed nec abs re hic fuerit D. Ambrosij, de hospitalitate sententiam memoria repetere, eamque quibusuis, bonorum operum generibus accommodare.

Ne dum hospitis alicuius delectum curiosiorem adhibemus, ipsa remittatur charitas; verba B. Ambrosij hæc sunt: *Non tamen eadem cautio receptoris mandatur hospitij: ne dum hospes eligitur, hospitalitas ipsa minuat.*

Præterea non vulgariter reipublicæ profuerit si mendici isti, qui se totos inertiae dant & desidiae, cum tamen viribus corporeis præstent, laboribus, vt propugnaculis, ac munitionibus pacis ac induciarum tempore, quale nunc Dei munere est, excitandis destinentur: quippè tales dosuuariorum ac fossorum officia possunt obire, nec enim magnam hæc industriam requirunt, nec tunc excusationem possunt obtendere, qui se omnium artium inscios esse dicunt & expertes.

Oportandum quoque foret, lex illa Ægyptiaca, & aliorum gentilium de integro reuocaretur, quæ
decer-

decernebat, ut de quinquennio in quinquennium omnium domicilia visitarentur diligentissime, vnicuiusque opes & facultates perlustrarentur, qua arte pararet disquireretur. Nam hac ratione bonorum temporalium cæcæ cupidini obviaretur, ac via viscerumque misericordie pauperibus & egenis panderetur. Interim remedijs his propositis quisque quod

Iesus Christus tanto verborum pondere faciendum commendat ac præcipit, toto contendat adimplere conatu.

Liber Collegij Soc. Jesu
FINIS.
Pad. verborum.

